

Zasady oceniania rozwiązań zadań

Uwaga: akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne spełniające warunki zadania.

Nr ad.	Poprawne odpowiedzi	Schemat punktowania															
1.	Poprawna odpowiedź: 1. PRAWDA 2. PRAWDA 3. FAŁSZ	1 p. – poprawna odpowiedź. 0 p. – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.															
2.	Przykładowe odpowiedzi: <i>Taniec był ważnym elementem życia duchowego.</i> <i>Taniec uznawany był za ważne źródło komunikacji.</i> <i>Taniec dla starożytnych był źródłem piękna i przyjemności.</i> <i>Taniec pozwalał wyrażać emocje / pierwotne instynkty.</i>	1 p. – poprawne wyjaśnienie. 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi. Uwaga: <i>Muszą być podane dwie funkcje.</i>															
3.	Przykładowe odpowiedzi: <i>Taniec utracił dotychczasowe znaczenie magiczno-mistyczne i stał się rozrywką uprawianą w wolnym czasie.</i> <i>Rozwój cywilizacyjny i społeczny pozbawił taniec hierarchicznego charakteru.</i> <i>Dziś obserwujemy, że taniec uprawiany w wolnym czasie obfituje w liczne odmiany.</i>	1 p. – poprawne wyjaśnienie. 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.															
4.	Przykładowe odpowiedzi: <i>Taniec to niewerbalny język, który dostarcza nam / jest źródłem ważnych informacji o człowieku oraz jego dokonaniach na przestrzeni wieków.</i> <i>Taniec ma wpływ na tancerza i widza, opowiada o życiu (towarzyszy różnym jego przejawom).</i>	1 p. – poprawne wyjaśnienie. 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.															
5.	Poprawna odpowiedź: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"><thead><tr><th>Lp.</th><th>Znaczenie</th><th>Wyraz</th></tr></thead><tbody><tr><td>1.</td><td>Wyrazisty sposób ukazywania uczuć, przeżyć, myśli.</td><td>ekspresja</td></tr><tr><td>2.</td><td>Spontanicznie działać bez planu przygotowanego z góry.</td><td>improvizacja</td></tr><tr><td>3.</td><td>Dziedzina zajmująca się zagadnieniem piękna i harmonii.</td><td>estetyka</td></tr><tr><td>4.</td><td>Cecha czegoś słabo związanego z rzeczywistością.</td><td>abstrakcja</td></tr></tbody></table>	Lp.	Znaczenie	Wyraz	1.	Wyrazisty sposób ukazywania uczuć, przeżyć, myśli.	ekspresja	2.	Spontanicznie działać bez planu przygotowanego z góry.	improvizacja	3.	Dziedzina zajmująca się zagadnieniem piękna i harmonii.	estetyka	4.	Cecha czegoś słabo związanego z rzeczywistością.	abstrakcja	2 p. – cztery poprawne uzupełnienia 1 p. – trzy poprawne uzupełnienia. 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.
Lp.	Znaczenie	Wyraz															
1.	Wyrazisty sposób ukazywania uczuć, przeżyć, myśli.	ekspresja															
2.	Spontanicznie działać bez planu przygotowanego z góry.	improvizacja															
3.	Dziedzina zajmująca się zagadnieniem piękna i harmonii.	estetyka															
4.	Cecha czegoś słabo związanego z rzeczywistością.	abstrakcja															
6.	Poprawna odpowiedź: 1. PRAWDA 2. FAŁSZ 3. PRAWDA 4. FAŁSZ	2 p. – cztery poprawne odpowiedzi. 1 p. – trzy poprawne odpowiedzi. 0 p. – mniej niż trzy poprawne odpowiedzi, odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.															
7.	Przykładowa odpowiedź: <i>Agnieszka Krzemińska w swoim tekście dotyka istoty tańca i podkreśla rolę, jaką odegrał on w dziejach ludzkości.</i> <i>Autorka dowodzi, że taniec był nieodzownym elementem życia, a rozwój cywilizacji znacząco osłabił jego rolę.</i>	3 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia, streszczenie															

	<i>Autorka uważa, że mimo zmiany społecznej funkcji tańca i sprawdzenia go do sfery rozrywki, nie osłabiło jego oddziaływanie na odbiorcę.</i>	logicznie spójne, właściwa liczba słów. 2 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia. 1 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia. 0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.						
8.	Przykładowa odpowiedź: Przykład opisany w dwóch pierwszych akapitach stanowi / jest wprowadzeniem do artykułu, w którym autor porusza problem ginących kultur.	1 p. – poprawne wyjaśnienie. 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.						
9.	Poprawne odpowiedzi: <table border="1"><tr><td>A.</td><td>4</td></tr><tr><td>B.</td><td>3</td></tr><tr><td>C.</td><td>2</td></tr></table>	A.	4	B.	3	C.	2	2 p. – poprawne przyporządkowanie trzech funkcji. 1 p. – poprawne przyporządkowanie dwóch funkcji. 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.
A.	4							
B.	3							
C.	2							
10.	Przykładowe odpowiedzi: <i>zmieniać się, przeobrażać się, rozwijać się</i>	1 p. – podanie właściwego synonimu. 0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.						
11.	Przykładowe odpowiedzi: <i>Śmierć języka jest jak zbombardowanie Luwru.</i> <i>Zbombardowanie Luwru byłoby niepowetowaną stratą dla kultury ludzkości, tak jak śmierć języka staje się stratą niemożliwą do odwrócenia.</i> <i>Język [...] to zwierciadło ludzkiej duszy.</i> <i>W języku znajduje odzwierciedlenie ludzkie wnętrze, dlatego dzięki językowi możemy poznać najgłębsze tajniki ludzkiej duszy.</i>	2 p. – poprawne wyjaśnienie sensu dwóch zdań. 1 p. – poprawne wyjaśnienie sensu jednego zdania. 0 p. – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.						
12.	a) Poprawna odpowiedź: Autor: Adam Mickiewicz Tytuł: <i>Pan Tadeusz</i> b) Przykładowa odpowiedź: sejmiki szlacheckie (opis sejmiku prezentuje Wojski) oraz polowania, które były ważnym elementem kodeksu szlacheckiego (w <i>Panu Tadeuszu</i> – polowanie na niedźwiedzia). Życie w Soplicowie toczyło się zgodnie z przyjętymi zasadami obyczajowości szlacheckiej, jednak wraz z odejściem szlachty ich	3 p. – poprawne podanie autora i tytułu utworu oraz podanie dwóch obyczajów i wyjaśnienie, dlaczego są one znakiem zaniku kultury szlacheckiej. 2 p. – poprawne podanie autora i tytułu utworu oraz podanie dwóch obyczajów, ale bez wyjaśnienia, dlaczego są one znakiem zaniku kultury szlacheckiej. 1 p. – poprawne podanie autora i tytułu utworu.						

obyczaje stają się tylko historią. O tym, że obyczaje odchodzą w przeszłość świadczy epitet <i>ostatni</i>, np. <i>ostatni, co tak poloneza wodzi, ostatni zajazd na Litwie</i>. Inne przykłady obyczajów, np.: <i>zasady zachowania przy stole, gościnność, zajazd jako szlachecki sposób dochodzenia sprawiedliwości</i>.	0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi. Uwaga: <i>Jeśli w części a) zdający udzielił niepoprawnej odpowiedzi, to w części b) również otrzymuje 0 punktów.</i> <i>a) Uznaje się odpowiedzi A. Mickiewicz, Mickiewicz. Nie uznaje się pomyłki w imieniu, np. Andrzej Mickiewicz.</i>
Razem:	20

Zadanie 13. (0–50)

Temat 1. Co sprawia, że człowiek może pokonywać przeciwności losu? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu *Lalki*, całej powieści Bolesława Prusa oraz wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Wytyczne do realizacji tematu nr 1.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem utworu, odniesieniem do całości utworu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu, odwołania do *Lalki* i innego tekstu kultury; musi być funkcjonalne dla argumentacji, nie może być prostym streszczeniem.
- W przypadku odwołania się do utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieznaczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieznaczne błędy nierażące
		12	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieznaczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieznaczne błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie:

- **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia,
 - **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.
- Szerokość** uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest:

- **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu,
- **wąskie**, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury),
- **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności,
 - **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.
- Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Wytyczne do tematu 2.

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Wskazanie i omówienie przykładów innych tekstów kultury realizujących ten sam motyw bez wykorzystania do pogłębienia znaczeń w tekście interpretowanym nie jest kontekstem interpretacyjnym.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) utworu nie jest jego interpretacją.

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	15	Uzasadnienie trafne i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Uzasadnienie częściowo trafne							0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź nie spójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów
Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

Koncepcja może być:

- **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekście.
- **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
- **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu.
- **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy częściowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów częściowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) wynikających ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np.: *startóje* bo *startować*, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (ich pisownię trzeba zapamiętać),
- i) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.